

Ks. Adolf Tymczak, New York

UCZESTNICTWO NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W OFIERZE KRZYŻOWEJ¹

I. Najśw. Maryja P. jako drugorzędna Żertwa Ofiary Krzyżowej

Część historyczna

Ojcowie Kościoła — św. Efreń, św. Ambroży, św. Augustyn, św. Jan Damasceński, Pseudo-Ildelfons, Pseudo-Hieronim — mówią o współcierpieniu Najśw. Dziewicy z P. Jezusem pod krzyżem. Szczególne znaczenie ma tu świadectwo św. Ambrozego², które niektórzy (np. Lernerz, TJ) tłumaczą w sensie pośredniego, a większość teologów w sensie bezpośredniego współdziałania N. Panny w ofierze odkupieńczej (C. Dillenschneider, CSSR, E. Druwe, SJ, J. B. Carol, OFM, R. Laurentini inni). Tekst św. Ambrozego nie mówi, że współcierpienie Matki Bożej przyczyniło się do odkupienia świata, ale też nie wyklucza tego

¹ Część referatu pt. „Ofiara Ciała Mistycznego a Najśw. P. Maryja“, wygłoszonego na Kongresie Mariolog. w Lourdes, 12. IX. 1958.

² „Fugientibus apostolis, ante crucem (Maria) stabat et piis spectabat oculis Filii vulnera, quia expectabat non pignoris mortem, sed mundi salutem; aut fortasse quia cognoverat per Filii mortem mundi redemptionem, aula regalis, etiam sua morte putabat se aliquid publico addituram muneri.

Sed Jesus non egebat adiutore ad redemptionem omnium, qui quia omnes sine adiutore servavit... Suscepit quidem affectum parentis, sed non quaesivit alterius auxilium“ (Ep. 63. Ad Vercell. Eccl. n. 110, ML 16, 1218). Prawie dosłownie ten tekst jest przytoczony In Luc. 1. X. n. 132, MI 15, 1837.

wniosku. Biskup Mediolanu zdaje się suponować, że P. Jezus przyjął i ofiarował współcierpienie Matki. Jednak ten wniosek wprowadzą dopiero teologowie średniowieczni.

W średniowieczu zaczęło się nabożeństwo do Matki Boskiej Bolesnej, a szkoły teologiczne szeroko omawiały współcierpienie N. P. Marii, choć nie zawsze podnosiły jego znaczenie soteryczne. Pierwszy Arnold Carnotensis, opat z Bonnewal († 1160) rozważa współcierpienie Matki Bożej pod względem soterycznym i przypisuje mu znaczenie dla odkupienia świata. Analogicznie do dwu ołtarzy St. T. odróżnia on dwie żertwy ofiary krzyżowej, Chrystusa i Maryję³.

Z powodu najdoskonalszej zgody woli Matki z wołą Syna — dwie ofiary złączyły się w jedno całopalenie (holocaustum), które Bóg Ojciec przyjął łaskawie. Większość teologów (M. J. Scheeben, E. Dublanchy, E. Druwé, A. Louis, C. Dillenschneider, D. Bertetto, J. B. Carrol, R. Laurentin i inni) rozumie tekst Arnolda o współdziałaniu N. Maryi w obiektywnym odkupieniu, czyli w pojednaniu ludzi z Bogiem; niektórzy tylko rozumieją go jako subiektywne odkupienie (w aplikacji łask).

Prócz Arnolda z Bonnewal św. Bonawentura († 1274), św. Albert Wielki († 1280) i autor „*Mariale*“ (Pseudo-Albert W.) przyczynili się wielce do rozwoju nauki o soterycznym współcierpieniu N. Panny pod krzyżem, wywierając silny wpływ na potomnych.

Wiek 17 zdecydowanie podaje naukę o soterycznym współcierpieniu N. Maryi (czemu niesłusznie przeczy W. Goossens). Można wskazać na trzy charakterystyczne momenty w tym okresie: 1) Liczba teologów, którzy zajmują się tą nauką, bardzo wzrosła. 2) Autorowie na ogół są za Arnoldem z Bonnewal, św. Bonawenturą i za „*Mariale*“ Pseudo-Alberta W. 3) N. P. Maryję wyraźnie nazywają oni żertwą, która się ofiarowała ze swoim Synem w jednej ofierze cało-

³ Arnaldi Bonnaevalis Abbatis, De VII Verbis Domini, Tract. 3. Pl. 189, 1694 s.; Libellus de Laudibus B. Mariae Virginis, PL. 189, 1727. Arnold zależy od św. Ambrożego i św. Bernarda.

palnej dla odkupienia świata. Tak np. F. Chr. de Salazar, SJ. († 1646) dowodzi szeroko, iż N. Maryja złożyła w ofierze (immolavit) swego Syna i siebie samą, czyli ofiarowała dwie zertwy. Podobnie uczą Alojzy Novarini († 1650), Justyn z Miechowa, OP. († 1689), Laurenty Chryzogon († 1650), Hieronim Kłodziński († 1670), Fr. van Hondeghe OFM. (ca 1639), J. B. Nowati († 1648) i wielu innych⁴.

Części składowe współdziałania N. Panny w dziele odkupienia według tych autorów są następujące: Współcierpienie Matki B., ofiarowanie swego Syna i siebie dla odkupienia świata w jednej i tej samej ofierze całopalnej z Chrystusem. W ten sposób N. Maryja (a nie inni święci) dopełniła w samej ofierze krzyża tego, czego nie dostawało cierpieniem Chrystusowym (Kol. 1,24)⁵, oczywiście nie pod względem dostateczności okupu (quoad sufficientiam pretii), ale co do woli Bożej, aby była współodkupicielką.

Teologowie znają oczywiście naukę św. Pawła o jednym pośredniku (1. Tym. 2,5), a jednak uczą o podwójnej zertwie ofiary krzyżowej, Chrystusie i Maryi. Dwie hostie: Jezus i Maryja uważane są jako jedna z powodu najściślejszej miłości obydwu i z powodu jednej całopalnej ofiary (podkreślają to silnie przedstawiciele Francuskiej Szkoły Oratorianów: J. Olier († 1657), św. Jan Eudes, († 1680), św. Grignon de Montfort († 1716).

Teologia 18 w. nie dodała nic istotnego do wcześniejszej nauki o współodkupieniu maryjnym. Autorowie: D. Gonzales Mathéo, (1748), C. De Moral, OFM. († 1731), V. Sedlmayer, OSB. († 1772), Th. De Almeyda († 1803), A. B. d'Icard Duquesne (1791), św. Alfons Ligouri († 1787) podają elementy współdziałania Maryi. Lecz niektórzy, jak

4. Lucas Wadding,	Laurentius Kreayter	Carolus Van Hoorn,
Joan. Crasset,	S. Laurentius a Brind.,	Barth. De Los Rios
Ant. De Vieyra,	Paolo Segneri,	Y Alarcon,
Rodrigo de Portillo,	L. Fr. D'Argentan,	Georgius Rhodes,
Thomas Strozzi,	Jo. Vignier,	G. P. Pinnamonti

⁵ Tylko niektórzy, jak Balthasar De Ries, OFCap., odnoszą ten tekst do subiektywnego odkupienia (aplikacji łask).

Karol de Moral, OFM., na drugim miejscu stawiają ideę Matki Bożkiej, jako miłosnej żertwy ofiarnej; natomiast na pierwsze miejsce wysuwają ofiarowanie Syna przez Matkę, która wobec Niego posiadała prawa macierzyńskie.

Na początku 19 w. literatura maryjna była bardzo uboga. Jednak nie brak autorów w pierwszej połowie wieku, którzy dalej podają naukę Arnolda z Bonnewal o Matce-żertwie i o jednym całopaleniu ofiarnym. Około połowy 19 w. mariologia odżyła bez wątpienia pod wpływem określenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu (1854). Współcierpienie N. P. Maryi opisują teraz szczególnie: J. V. de Raulica († 1861), Fr. G. Faber (1863), L. di Gastepiano, OFM. († 1872), Piotr Jeanjacquot, SJ. († 1891), wreszcie przy końcu stulecia M. J. Scheeben († 1888).

Pobożność mariańska w 19 w. zaleca naśladowanie N. Maryi jako kapłanki i jako żertwy ofiarnej, praktykę ofiary i zadośćuczynienia Bogu. Podstawy teologiczne takiego życia ofiarnego na wzór Maryi wypracowali, w oparciu o naukę Arnolda z Bonnewal: P. S. M. Giraud († 1876) i Oswald Van Den Bergh († 1872). Ten ostatni przedstawia Najśw. Maryję jako najdoskonalszą po Jezusie hostię i żertwę duchową, miłą Bogu ⁶.

Według Scheebena, który zapoczątkował mariologię nowoczesną, współdziałanie N. Maryi w ofierze krzyża jest podwójne: 1) bierne: Ona dla swego współcierpienia jest darem współofiarowanym z Synem; 2) czynne: Ona jest diakonką, współofiarującą ze Synem-Kapłanem. Absolutnie mówiąc — według Scheebena — możemy rozróżnić podwójną ofiarę: ofiarę Chrystusa (kompletną, skuteczną z siebie), i ofiarę Maryi (drugorzędną, zależną od Chrystusowej). Lecz ofiara Maryi zlewa się w jedną z ofiarą Chrystusa. Ofiara Maryi była: bezkrwawą, duchową, uzewnętrznioną przez obecność Jej pod krzyżem, podporządkowaną i jedną z ofiarą Chrystusa. Najśw. Panna współdziałała w zadośćuczynieniu za grze-

⁶ W ślady Arnolda z Bonnewal wstępują też: Jan B. Petitalot, Rafael Coppola, Juan Planas, OP., August Nicolas.

chy świata w Chrystusie i przez Chrystusa, względnie w ofierze i przez ofiarę Chrystusa. Owszem, cała ludzkość ofiarowała się w Maryi, gdyż Maryja imieniem całej ludzkości zgodziła się na tę ofiarę, współdziałała w niej i wniosła w nią wymagane dyspozycje. W ten sposób ofiara krzyża została złączona z całą ludzkością: wyszła od niej i stąd do niej należą owoce tej ofiary.

Idea Matki-żartwy ofiarnej występuje u teologów 19 w. pod różnymi wyrażeniami:

Maryja łączy się w cierpieniach z Synem,
 Maryja uczestniczy w cierpieniach Syna,
 Maryja towarzyszy cierpieniom Syna,
 Matka współ-żertwa ofiary krzyża,
 Żertwa ofiarna za grzechy świata, itp.

Tylko niektórzy (jak: H. Saintrain, CSSR., J. Bucceroni, SJ.) ujmują ofiarę (imolację) N. Maryi w porządku prawnym, mianowicie, o ile Ona zrzekła się praw macierzyńskich do Syna.

Inni w większości podkreślają raczej miłość Matki do Syna i mówią o miłosnym współcierpieniu (Faber, Scheeben, J. B. Terrien)⁷.

Mariologów 20 w. dzieli się zwyczajnie na trzy klasy, zależnie od tego, jak rozumieją współdziałanie Najśw. Maryi Panny, mianowicie:

- a) Jako współdziałanie w porządku odkupienia subiektywnego: W. Goossens, H. Lennertz, SJ., M. De La Taille, SJ., A. Janssens, G. D. Smith, A. Michel, J. Rivière, Y. M. Congar, OP.;
- b) Jako współdziałanie bierne i receptywne, przyjęcie łask dla ludzkości wysłużonych przez samego Chrystusa: H. M. Koester, O. Semmelroth, OSB., H. Rahner, SJ., A. Müller;
- c) Jako współdziałanie czynne i bezpośrednie w dziele odkupienia

⁷ Por. też autorów: Michael B. Clary, Jac. M. Bestard, Const. M. Petrone, OSSR., Opat Gueranger, OSB., Franz. Blot, SJ., G. H. T. Jamar (Pseudonim), Albin Carmagnola, Giuseppe M. Petazzi, SJ., Jac. M. L. Monsabre, OP., Emilio Campana.

obiektywnego, tak największa ilość teologów, a m. in.: Kard. A. Lepicier, P. Belon, H. Lamiroy, E. Dublanchy, E. Krebs, L. M. Passaglia, Fr. Mugnier, C. Van Crombrughe, V. Zubizarreta, Fr. L. Colomer, C. Dillenschneider, J. B. Carrol, R. Laurentin i inni.

Równocześnie z dyskusją teologiczną na temat współdziałania N. P. Maryi w ofierze krzyża ostatni papież wyraził tę samą ideę w swoich urzędowych dokumentach: Pius X. i Leon XIII, mówią o współdziałaniu ofiarniczym N. Panny pod krzyżem. Leon XIII podnosi także ideę ofiarowania Syna przez Matkę. Pius X pojmuje uczestnictwo Najśw. Panny w ofierze krzyża, jako wspólnotę cierpień i woli (*communio dolorum et voluntatis*).

Dekret św. Oficjum, wydany 15 stycznia 1913 (a ogłoszony dopiero 3 maja 1916) zabrania trzech rzeczy w odniesieniu do Najśw. Maryi: 1) tytułu „Panna Kapłanka“ („*Virgo Sacerdos*“), 2) Obrazów Najśw. Panny odzianej w szaty kapłańskie, 3) nabożeństwa do „Panny Kapłanki“.

Natomiast dekret ten nie zabrania nabożeństwa do Najśw. Panny jako złączonej z Synem w ofierze krzyża i jako wzoru dusz ofiarnych.

Benedykt XV, podobnie jak jego poprzednicy, uznaje składniki współdziałania maryjnego w ofierze odkupieńczej, mianowicie: bolesne współcierpienie i ofiarowanie przez Matkę Bolesną swego Syna dla odkupienia ludzkości. Tak współcierpienie, jak zrzeczenie się praw macierzyńskich należy do imolacji N. Maryi: dla tych dwu racyj nazywa się Ona współodkupicielką świata⁸. Również Pius XI określa współcierpienie

⁸ Osobliwa jest opinia lowańskiego profesora J. Lebon (1957), który widzi imolację zbawienną nie we współcierpieniu N. Panny, bo cierpi jako osoba prywatna, lecz w zrzeczeniu się przez Nią praw macierzyńskich, bo czyni to jako osoba urzędowa. Nie można przyjąć takiego tłumaczenia tekstu pap. dla dwu racyj: 1) oddzielanie działalności N. Maryi jako osoby prywatnej i jako osoby urzędowej (*persona publica*) wydaje się apriorystyczne. Całe bowiem życie Matki było skierowane ku temu, samemu celowi, co życie Syna, tj. do celu zbawienia ludzkości;

Matki Bolesnej jako soteryczne, gdyż ono jest ofiarowane dla zbawienia świata.

W końcu P i u s XII uznaje w enc. „Mystici corporis“ tradycyjne składniki współdziałania maryjnego, tj. współcierpienie, całopalenie praw macierzyńskich (zewnętrzny element ofiary) oraz całopalenie miłości (wewnętrzny element ofiary), a wreszcie ofiarowanie Syna i swego współcierpienia za wszystkich synów Adama (znaczenie odkupieńcze). Te same składniki zawierają się w enc. O Najśw. Sercu Jezusa „Haurietis aquas“.

Papieże niewątpliwie nie określają dogmatycznie tej nauki. Ponieważ jednak używają tych samych wyrażań, co teologowie, słusznie się wnosi, że przynajmniej nie wprost (indirecte) potwierdzają naukę teologów.

C z ę ś ć s p e k u l a t y w n a

Nowocześni teologowie itd., jak w przyp. 9.

Nowocześni teologowie⁹ różnią się co do pojęcia natury współdziałania N. P. Maryi w ofierze krzyżowej. Jedni przyjmują bezpośrednie współdziałanie w akcie odkupienia, ale przeczą tegoż w samej ofierze krzyża; inni zaś utrzymują także współdziałanie w samej ofierze. Niektórzy to współdziałanie

2) opinia ta jest przeciwna tradycji, która uczestnictwo Maryi w ofierze krzyża pokłada zarówno we współcierpieniu, jak i w ofiarowaniu (in compassione simul cum oblatione). Opinia zdaje się sprzeciwiać także nauce samego papieża Benedykta XV; On bowiem odpustem obdarzył wiersz, w którym Matka Bolesna jest nazwana żertwą ofiarną, a więc jako osoba urzędowa uczestnicząca w ofierze krzyża. (Niesłusznie O. Garcia Garcés nazywa „Maryję-żertwę“ (Maria-Victima) nowym pojęciem.

⁹ J. Bittremieux,
Ch. Boyer,
A. Deneffe,
H. Borzi,
V. Plessier,
A. Plessis,
H. Derckx,
J. Keuppens,
H. Seiler,

E. Neubert,
J. M. Bover,
B. Garcia Rodriguez,
J. M. Alonso,
E. Sauraz,
Basilio di S. Pablo,
E. Druwé,
Th. U. Mullaney,
R. Morency,

G. Lefebvre,
Ch. Feckes,
L. Leloir,
C. Dillenschneider,
H. Guindon,
R. Laurentin,
J. Dillensberger,
A. Tymczak.

widzą w zrzeczeniu się praw macierzyńskich odnośnie do Syna, inni zaś w podwójnym elemencie: we współcierpieniu (składnik materialny) i w miłosnym ofiarowaniu przez nią swego Syna (składnik formalny). W pierwszej opinii Chrystus jest jedyną żertwą ofiary krzyżowej, lecz dwa są akty ofiarnicze: główne ofiarowanie samego Syna i drugorzędne, podporządkowane ofiarowanie Syna przez Matkę w zupełnej zgodzie z wolą Syna. W drugiej opinii dwie są żertwy ofiary krzyżowej, mianowicie: Chrystus, główna żertwa, i Jego Matka, drugorzędna żertwa, która tak siebie samą i swe boleści, jak i Syna swego ofiarowała Bogu Ojcu za zbawienie ludzi, a Bóg Ojciec przyjął tę ofiarę. Następujący schemat przedstawia różne opinie teologów. Współcierpienie (ofiarowanie N. P. Maryi jest:

1. Częścią zewnętrzną, moralną, nie włączoną do ofiary Chrystusa (F. Tummers, A. Gorrino, D. Bertetto).
2. Częścią wewnętrzną odkupienia, lecz nie ofiarniczą (non sacrificalis):
 - a) W porządku prawnym: J. Lebon, Garcia Garcés.
 - b) Współofiara wewnętrzna, niewłaściwa: B. H. Merkelbach, G. M. Roschini, F. Ceuppens, M. Cuerwo, G. Alastruey.
 - c) Dwa akty ofiarnicze tej samej Hostii: C. Friethoff, R. Piazzi.
3. Częścią wewnętrzną i ofiarniczą:
 - a) Ofiarniczą i kapłańską (sacrificalis et sacerdotalis), włączoną (integrata) w ofiarę krzyżową: H. Derkx, J. M. Bover i inni.
 - b) Ofiarniczą i laikalną (sacrificalis et laicalis), włączoną w ofiarę krzyżową, jako Matki-Współżertwy przedstawiającej ludzkość: R. Laurentin, J. Dillensberger, E. Druwé, A. Tymczak.

Opinie powyższe są krytycznie przedstawione w mej obszerniejszej pracy. Tutaj krótko powiem przeciwko opinii prof. J. Lebon: Opinia jego, o ile utrzymuje współdziałanie N. P. Maryi w odkupieniu Chrystusa przez zrzeczenie się praw macierzyńskich, jest prawdziwa, lecz niekompletna. Tradycja bowiem utrzymuje również współdziałanie przez współcierpie-

nie, więc przeczenie tego jest przeciwne tradycji. Ponadto, w akcie odkupienia teoretycznie się odróżnia — za św. Tomaszem — wzgląd okupu i wzgląd ofiary (*aspectus redemptivus et aspectus sacrificialis*); lecz praktycznie te dwa względy nie dadzą się rozdzielić. „Chrystus zasłużył i zadośćuczynił, składając ofiarę, oraz złożył ofiarę zasługując i zadośćuczyniac” (Friethoff, Roschini, Basilio di S. Pablo). Podobnie N. P. Maryja: Jeśli współdziałała w akcie odkupienia, tym samym współdziałała w akcie ofiarniczym i odwrotnie. Wreszcie nie można rozdzielać działania N. Maryi jako osoby prywatnej i osoby urzędowej, co wyżej było wspomniane.

Teraz, idąc śladami M. J. Scheebena, J. Körbera, T. H. Schütha, E. Druwé, C. Dillenschneidera, R. Laurentina, J. Dillensbergera, staram się wyłożyć i dowieść, że współdziałanie N. Maryi było ofiarnicze, lecz laikalne, tzn. jako żertwy najświętszej i najmilszej — po Chrystusie-Bogu, ale nie diakonki ani też kapłanki.

Już Scheeben i Schüth zbijali argument podany przez Bartmanna: Jeśli w ofierze krzyża były dwie osoby, wówczas:

dwie były czynności,
dwa były cierpienia,
dwie były ofiary.

Na to oni odpowiadali: Współdziałanie N. Maryi nie jest przeciwne jedności ofiary krzyżowej; podobnie bowiem w jednej ofierze Mszy św. wiele uczestniczy osób, których czynność należy do wewnętrznej akcji ofiarniczej (np. współcelebra przy święceniach kapłańskich). Jeden jest główny Odkupiciel i jedno odkupienie nieskończonej wartości, jednak w nim współdziałała ludzkość w osobie N. Panny zjednoczonej z Chrystusem i Jemu podporządkowanej. Chrystus nas odkupił nie przez czyste zastępstwo, lecz przez solidarne zastępstwo. Chrystus jest główną Żertwą ofiarną, N. Marya jest żertwą drugorzędną, która składa ofiarę jako osoba-laik

(laicus) wraz z Chrystusem i przez Chrystusa (podobnie jak Kościół ofiaruje Mszę św. z Chrystusem i przez Chrystusa).

Dwie imolacje Chrystusa i Maryi najściślej się łączą w jedno całopalenie (Arnold z Bonnewal), które Scheeben nazywa spojeniem, zlaniem (jakby dwóch metali w jeden). Współdziałanie N. Maryi jest podobne do współdziałania wolnej woli z łaską. Jak współdziałamy z łaską Bożą dla osiągnięcia zbawienia, w porządku odkupienia subiektywnego (aplikacji łask), podobnie N. Dziewica doskonale poddana i zależna od zasług swego Syna współdziałała z Nim w imieniu nas wszystkich dla osiągnięcia naszego zbawienia, w porządku odkupienia obiektywnego (pojednania nas z Bogiem).

Wbrew tym teologom, którzy ideę złożenia okupu oddzielają od idei ofiary i kładą ją wyłącznie w dziedzinie prawnej (prawny tytuł własności macierzyńskiej) kładę nacisk raczej na ideę mistycznej miłości.

Opinia tych teologów jest niekompletna i nie tradycyjna; w tradycji bowiem obydwie idee się łączą, a idea miłości jest dawniejsza. Bez wątpienia dzieło odkupienia jest dziełem sprawiedliwości, ale jest również — i przede wszystkim — dziełem miłości Bożej; miłość zawiera sprawiedliwość i przewyższa ją. Przeto z tego szczególnie punktu widzenia należy rozważać ofiarę krzyżową i imolację N. Maryi.

Tak w rzeczywistości ujmują ją papieże, Benedykt XV mówi o zrzeczeniu się praw macierzyńskich, a równocześnie o miłosnym współcierpieniu. Pius XII wynosi całopalenie (holocaustum) praw macierzyńskich a zarazem miłości macierzyńskiej. Dlatego rozdzielanie zrzeczenia się praw macierzyńskich N. Maryi od miłosnego współcierpienia czyni współdziałanie (współodkupienie) niekompletnym. Przeciwnie, najbardziej zadowalającym jest wyjaśnienie natury ofiary N. Maryi na podstawie owej centralnej idei miłosnej ofiary Chrystusa, Głowy Ciała mistycznego, mianowicie: Współcierpienie i ofiarowanie (imolacja) N. Panny:

1. Nie było pomnożeniem nieskończonego okupu Chrystusa.
2. Nie było ofiarą, dodaną do ofiary Chrystusa.

3. Nie było wyłącznie w porządku prawnym, lecz było przede wszystkim w porządku miłosnym i mistycznym.
4. Było w Chrystusie i przez Chrystusa-Głowę.
5. Było imolacją miłosną Matki-Współżertwy jako osoby-laika i drugiej Ewy.
6. Włączoną (wcieloną) w nieskończone całopalenie Chrystusa-Głowy, od którego miało całą wartość.

Współdziałanie N. Maryi w ofierze krzyża nie było kapłańskie. Liczne wypowiedzi autorów na temat kapłaństwa N. Dziewicy przynosi tylko zamieszanie.

Dlatego lepiej porzucić tę kwestię kapłaństwa N. Panny zgodnie z Dekretem św. Oficjum; lepiej współdziałania Jej w ofierze krzyżowej nie nazywać kapłańskim ani też współdziałania w ofierze Mszy św. nie oznaczać mianem diakoniskim.

Uczestnictwo Najśw. Panny należy raczej do porządku laickiego, czyli zwyczajnych wiernych.

Chrystus, Najwyższy Kapłan, złożył z siebie jako Żertwy ofiarę krzyżową imieniem ludzkości i za Marię. Lecz Matka Najśw.:

1. Była przedstawicielką ludzkości mającej być odkupioną.

2. Przygotowała Żertwę ofiarną Krzyża i wielkodusznie zgodziła się na Jej zabicie.

3. Równocześnie z Synem ofiarowała siebie samą jako żertwę i wniosła do ofiary imieniem ludzkości wewnętrzne dyspozycje, a mianowicie:

miłości nie poddała się woli Bożej i przyjęła śmierć Syna; z miłością zniosła najokropniejsze męczarnie z powodu śmierci Syna;

z miłości ku Bogu i ku ludziom całe życie aż do wylania „krwi serca“ ofiarowała wraz z ofiarą Syna i przez Syna na chwałę Boga i zbawienie ludzi. Dlatego Jej ofiara zwie się całopaleniem (miłości), jak i całopalenie Syna.

4. Wewnętrzne Jej dyspozycje ofiarnicze na zewnątrz okazywały się przez łzy, westchnienia, wyraz twarzy i całą postawę ciała pod krzyżem. Współcierpienie Jej pomnożyło mękę Syna; stąd także imolacja Syna była zewnętrznym wyrazem imolacji Matki.

Ofiarując wraz z Synem siebie samą jako żertwę Najśw. Panna imieniem ludzkości, jako prototyp Kościoła dokonała ofiarowania ofiary krzyża. Lecz konsekracji dokonał sam Kapłan Najwyższy.

5. Syn spełniający ofiarę krwi swojej, przyjął całopalenie swojej Matki, tj. Jej najgłębszą miłość i oddanie i współcierpienie złączył ze swoją imolacją. Innymi słowy, podniósł do wyższej godności całopalenie Najśw. Maryi i ludzkości przez Nią reprezentowanej oraz wcielił do swęgo całopalenia, ofiarując Ojcu Niebieskiemu na odkupienie ludzi. Przeto zgodnie z tradycją istotę ofiary krzyżowej tworzą dwa składniki, którymi są:

1° Akt miłości gotowej na śmierć Chrystusa-Głowy wraz z włączonym aktem miłości imolatywnej Maryi-Kościoła (element formalny).	} Skierowane na chwałę Bożą i zbawienie ludzi.
2° Cierpienie aż do śmierci Chrystusa-Głowy wraz z włączonym współcierpieniem Maryi-Kościoła (element materialny)	

Powyższe tłumaczenie z jednej strony unika wszelkich trudności, jakie przynosi z sobą kwestia kapłaństwa N. Panny. Z drugiej strony zachowuje społeczny charakter ofiary krzyżowej, którego nie uwzględniają teologowie przeczący, że Najśw. Marya była żertwą ofiarną. W ofierze krzyża bowiem jeden Kapłan, Głowa i Pośrednik ludzkości ofiaruje dwie Żertwy: Żertwę główną i mistyczne Ciało reprezentowane przez N. Matkę jako żertwę drugorzędną, włączone w jedno Całopalenie nieskończone, dla pojednania ludzi z Bogiem.

Stąd można wyprowadzić najwyższą zasadę (principium) mariologii: Matka Współ-żertwa Ofiary Krzyżowej.

Idea macierzyństwa Bożego wzięta w pełnym znaczeniu (adaequata), jako fizyczne i moralne współdziałanie we Wciele- niu, jest podstawą i korzeniem innych przywilejów osobi-

stych N. P. Maryi (choć nie z konieczności, lecz z godziwości), tj. 1) Niepokalanego Poczęcia, 2) Wolności od grzechu aktualnego, 3) Pełności łask, 4) Dziewictwa, 5) Wniebowzięcia.

Lecz idea macierzyństwa Bożego nie jest podstawą i źródłem społecznych przywilejów Najśw. P. Maryi. Godzę się tu na argumenty podane przez O. Gabriela M. Roschini, OSM., że mianowicie sama idea macierzyństwa Bożego nie wyraża całej misji Najśw. Panny. Gdyby według postanowienia Bożego N. P. Maryja była umarła (jak św. Józef) przed męką Chrystusa, wówczas misja Matki Bożej nie obejmowałaby ściśle współodkupienia. Dlatego podstawową ideą macierzyństwa Bożego należy uzupełnić inną ideą, która wyraża funkcję Matki Bożej w dziele odkupienia. Tą zaś funkcją jest być współ-żertwą ofiary krzyża. Ta idea „Matki Współ-żertwy“ jest podstawą i źródłem społecznych przywilejów N. P. Maryi, mianowicie:

- 1) Jej złączenia (associatio) jako nowej Ewy z Odkupicielem,
- 2) Jej macierzyństwa duchowego ludzi,
- 3) Jej powszechnego pośrednictwa łask,
- 4) Jej królowania,
- 5) Jej kultu „hyperdulii“.

Tak pierwsza zasada mariologii jest formalnie pojedyncza, a wirtualnie podwójna (złożona): Matka Współ-żertwa. Jest to pierwsza zasada (principium) mariologii, ponieważ:

- 1) Jest zawarta w źródłach objawienia,
- 2) jest pojedyncza, nie wywnioskowana z przesłanek (idea-matka),
- 3) jest podstawą wyrażającą istotną misję N. Panny Maryi i jej miejsce w ekonomii zbawienia,
- 4) jest najwyższą zasadą, z której się wyprowadza inne prawdy, a więc zawiera jakby w nasieniu poszczególne prawdy i całą mariologię,
- 5) odpowiada pierwszej zasadzie w Chrystologii: Bóg-Człowiek-Odkupiciel.